

Handläggare

Christer Knutås
Tfn: 08-508 301 77

Datum

2009-09-08

Sidnummer

1 (4)

Diariumnummer

30-1192/2009

KNs sammanträde

2010-09-28

9

UNDERHÅLLSSKULD, SVAR PÅ ÄRENDE FÖR BEREDNING FRÅN MAGNUS JARNLING (MP) OCH LILIAN FALKBÄCK M.FL (S)

Förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner förvaltningens redovisning

Mats Larsson
Förvaltningschef

Christer Knutås
Avdelningschef

Bakgrund

Vid kyrkogårdsnämndens sammanträde den 27 oktober 2009 överlämnades en skrivelse för beredning från *Magnus Jarnling* (MP) och *Lilian Falkbäck* m fl (S) enligt följande:

Miljöpartiet gjorde vid behandlingen av verksamhetsplanen för 2009 ett särskilt uttalande med anledning av att budgeten för underhållsåtgärder minskades. Bl a saknade vi en särskild redovisning av de åtgärder som ur tillgänglighetssynpunkt skulle utföras år 2009. Nämnden behandlade i april budgetunderlaget för 2010-2012 och beslutade att uppdaterade underhållsplaner skulle "komma till rätta med underhållsskulden". I september beslutade nämnden gällande underhållsplanen att budgeten var ansträngd och att endast akuta underhållsinsatser kunde utföras under resterande del av 2009. Miljöpartiet önskar att förvaltningen redovisar begreppet underhållsskuld. Vi önskar en redovisning av åtgärder och kostnader för underhåll och tillgängliggörande av byggnader, mark, mu-

rar, trappor, kulturhistoriskt värdefulla gravöverbyggnader, mm. Att vara begravningsverksamhet i världsklass är en stor utmaning.

Redovisning

Begreppet underhållsskuld kan definieras som eftersläpning av underhåll.

Underhåll kan delas upp i två kategorier.

Planerat underhåll, eller *förebyggande underhåll*, syftar till att återställa nedslitna anläggningar till ursprunglig standard. Typiska åtgärder är att t.ex. att lägga ut ny asfalt på gång eller körbanor, stambyte i fasadrenoveringar i fastigheter eller renoveringar av k-märkta gravöverbyggnader. Det förebyggande underhållet ger normalt ett ekonomiskt restvärde vid årets slut.

Löpande underhåll, eller *avhjälpande underhåll*, består i att åtgärda skador av akut karaktär, för att eliminera säkerhetsrisker samt fördröja en accelererande nedbrytning. Exempel på sådana åtgärder är lagning av hål i asfalt, reparation av brustna vattenledningar, säkring av osäkra fasadmateriell på byggnader eller återställande vid skadegörelse. Det avhjälpande underhållet saknar i huvudsak restvärde vid årets slut.

Nämnden avsätter årligen ca 10 Mkr inom befintlig ram i driftbudgeten för underhåll. Dessa resurser används till trädvård, skogsvård, beläggningsarbeten, handikapp- och tillgänglighetsåtgärder, kulturhistoriska renoveringar, återställande efter skadegörelse, avhjälpande underhåll på våra krematorier, avhjälpande underhåll på våra fastigheter, miljöförbättrande åtgärder samt genomförande av nyanläggningar i begravningskvarter på våra begravningsplatser. Vilka åtgärder som i detalj genomförts redovisas i verksamhetsberättelse.

Till en början påverkas inte konstruktionerna av uteblivet eller senarelagt underhåll men på sikt blir konsekvenserna stora. Vid uteblivna satsningar under 15-20 år kan kostnaderna öka tiofaldigt. Uteblivet underhåll kan också resultera i att den allmänna tryggheten påverkas eftersom den omgivande vistelsemiljön påverkas negativt. Uteblivet underhåll gör att behovet av reinvesteringar ökar. Om det har gått för lång tid kan konstruktionerna vara i sådant dåligt skick att underhåll inte längre går att utföra utan enda lösningen är en total renovering eller rivning. Detta innebär att det finns en risk att underhållsskulden och reinvesteringsbehovet ökar i alltför stor grad, vilket kan innebära en kapitalförstörelse samt att kommunen inte lever upp till kommunalagens bestämmelse om "god ekonomisk hushållning".

Större planerade underhållsprojekt redovisas varje år i april i det underlag för budget för de närmaste tre åren som Kyrkogårdsnämnden beslutar om och överlämnar till Kommunfullmäktige.

Svårigheter med att planera och budgetera planerade årliga underhållsåtgärder kan exemplifieras med krematorieverksamheten. Ugnar i krematorier måste muras om med ca 4-8 års tidsintervall och repareras under tiden fram till ommurning. Underhåll av krematorieutrustningen sker regel-

bundet men större reparationer, renoveringar och utbyten av delar av reningsanläggning och kringutrustning sker med ojämna mellanrum efter årliga översyner av hela anläggningen eller haverier. Vid omfattande haverier med betydande avhjälpande underhållskostnader som följd sker omprioriteringar av åtgärder från planerat underhåll till avhjälpande underhåll.

Ett bra exempel på problemet att uppskatta underhållskostnader är Råcksta krematorium. Anläggningen är relativt ny och förvaltningen har inte erfarenhet av livslängden i de olika komponenterna. Vid en nybyggnad av en anläggning minskar också det avhjälpande underhållskostnaderna till nästan noll och ökar dramatiskt när komponenters tekniska livslängder har uppnåtts. Givetvis sker förebyggande underhåll av utrustningen, under garantitiden som krav från leverantören och därefter med vanligtvis genom servicekontrakt. Våra erfarenheter är att även leverantörer av utrustningen har svårt att uppskatta tekniska livslängder i de ingående komponenterna i en krematorieutrustning.

Vad gäller fastigheter så är det lättare att uppskatta underhållsbehovet. Här finns mångårig erfarenhet av underhålls- och renoveringsintervaller för de olika delarna i en fastighet. Planering av underhållsåtgärder sker i underhållsplan och revideras vid besiktningar. Men även på fastighets- sidan sker avhjälpande underhåll och det kan bli betydande kostnader efter t.ex. extrema vädersituationer eller att den tekniska utrustningen såsom ventilation eller värmeförsörjning havererar. Vid dessa lägen sker omprioriteringar av åtgärder från planerat underhåll till avhjälpande underhåll.

Andra oförutsedda kostnader är vid exempelvis uppkomna situationer med akuta trädskjudomar som slår ut hela arter av träd inom ett kort tidsintervall. Det medför stora insatser för att ta ner sjuka eller döda träd och ev. nyplantering av annan art. Även vid dessa lägen sker omprioriteringar av åtgärder från planerat underhåll till avhjälpande underhåll.

En annan del av underhållet som är svår att överblicka är alla kyrkogårdsmurar som när de kalvar medför stora kostnader för återställande. Förvaltningen gör regelbundna översyner av murar men att förutse kalvningar och göra förebyggande åtgärder är närmast en omöjlighet.

I ett pågående projekt inventeras och karaktäriseras k-märkta gravöverbyggnader på begravningsplatserna och inventarier i våra kapell. Inventeringarna leder till att underhållsåtgärder planeras och prioriteras. Åtgärderna prioriteras inom ramen för nämndens underhållsbudget.

Nämnden avsätter årligen ca 10 Mkr inom befintlig ram i driftbudgeten för underhåll. Huruvida den avsatta budgeten är tillräcklig eller inte är en svår fråga att besvara. Beroende på de exempel på omständigheterna för avhjälpande underhåll som redovisas ovan kan det vissa år krävas betydligt mer resurser för underhåll än vad som avsatts i budget. De antikvariska inventeringar som nu genomförs kommer med all säkerhet att generera ökade underhållskostnader jämfört med idag. Förvaltningen kan idag inte exakt prissätta kostnaderna för framtida underhållsåtgärder. En rimlig bedömning är att de samlade kostnaderna snarast kommer att öka än minska. Det finns dock projekt som kommer att minska underhållskostnaderna, exempelvis kommer krematoriet på Skogskyrkogården att ersättas av ett nytt krematorium under hösten 2012.

Budgetstyrning av underhållsinsatser baserat på kalenderår är olyckligt. Vissa underhållsinsatser kan ta flera år att genomföra då antikvariska myndigheter först skall ge godkännande om åtgärden innan den kan handlas upp och sedan genomföras. Andra underhållsarbeten kan endast utföras under några korta månader om året.

Större markarbeten, nybyggnader, energieffektiviseringar mm. genomförs som investeringsprojekt. De senaste åren har andelen investeringar ökat och det kommer att påverka kapitalkostnaderna inom några år.

Den verksamhet som nämnden bedriver med Sveriges största krematorieverksamhet och omfattande begravningsverksamhet med anläggningar och faciliteter av stora kultur- och antikvariska värden kommer med största sannolikhet alltid att få leva med en viss underhållsskuld. Enstaka punktinsatser resursmässigt eller förhöjda budgetramar kan förbättra situationen men aldrig lösa underhållsskulden för gott.

Bilaga

Skrivelse